

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 29.5.2013
COM(2013) 378 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

**milles käsitletakse Ühendkuningriigi 2013. aasta riiklikku reformikava
ning esitatakse nõukogu arvamus Ühendkuningriigi lähenemisprogrammi (2012-2017)
kohta**

{SWD(2013) 378 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

**milles käsitletakse Ühendkuningriigi 2013. aasta riiklikku reformikava
ning esitatakse nõukogu arvamus Ühendkuningriigi lähenemisprogrammi (2012-2017)
kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitus³,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone⁴,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

olles konsulteerinud majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Ülemkogu nõustus 26. märtsil 2010 komisjoni ettepanekuga käivitada uus majanduskasvu ja tööhõive strateegia „Euroopa 2020”, mis põhineb majanduspoliitika tõhustatud koordineerimisel ning keskendub esmatähtsatele valdkondadele, kus on vaja võtta meetmeid Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu ja konkurentsivõime potentsiaali suurendamiseks.
- (2) 13. juulil 2010 võttis nõukogu komisjoni ettepanekute põhjal vastu soovitus liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta ajavahemikuks 2010–2014 ning 21. oktoobril 2010 otsuse liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta;⁵ mõlemat dokumenti koos nimetatakse koondsuunisteks. Liikmesriike kutsuti üles võtma koondsuuniseid arvesse oma majandus- ja tööhõivepoliitikas.

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

³ COM(2013) 378 (final).

⁴ P7_TA(2013)0052 ja P7_TA(2013)0053.

⁵ Nõukogu otsus 2013/208/EL, 22. aprill 2013.

- (3) 29. juunil 2012 võtsid riigipead ja valitsusjuhid vastu majanduskasvu ja töökohtade loomise kokkuleppe, millega luuakse sidus raamistik riiklikul, ELi ja euroala tasandil, kasutades selleks kõiki võimalikke hoobasid, vahendeid ja poliitikaid. Nad otsustasid, milliseid meetmeid võtta liikmesriikide tasandil, rõhutades eelkõige kindlat kavatsust saavutada strateegia „Euroopa 2020” eesmäärke ja rakendada riigipõhiseid soovitusi.
- (4) 6. juulil 2012 võttis nõukogu vastu soovitusel Ühendkuningriigi 2012. aasta riikliku reformikava kohta ja esitas arvamuse Ühendkuningriigi 2012. aasta lähenemisprogrammi (2012-2017) kohta.
- (5) 28. novembril 2012 võttis komisjon vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi,⁶ mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise 2013. aasta Euroopa poolaasta algust. Samuti võttis komisjon 28. novembril 2012 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande⁷, milles nimetati Ühendkuningriiki ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (6) Euroopa Ülemkogu kiitis 14. märtsil 2013 heaks finantsstabiilsuse tagamise ja eelarve konsolideerimise prioriteedid ning majanduskasvu hoogustamise meetmed. Ülemkogu toonitas vajadust jätkata diferentseeritud ja majanduskasvu soodustavat eelarve konsolideerimist, taastada tavapärased majandusele laenu andmise tingimused, edendada majanduskasvu ja konkurentsivõimet, tegelda töötuse probleemiga ja majanduskriisi sotsiaalsete tagajärgedega ning moderniseerida avalikku haldust.
- (7) 10. aprillil 2013 avaldas komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Ühendkuningriigi suhtes läbi viidud põhjaliku analüüsi⁸ tulemused. Komisjoni analüüsi põhjal võib järeldada, et Ühendkuningriigis esineb makromajanduslik tasakaalustamatus, mida tuleb jälgida ja vastavalt poliitikameetmeid võtta. Eelkõige tuleb pöörata jätkuvalt tähelepanu sellistele makromajanduslikele suundumustele kodumajapidamiste võla valdkonnas, mis on seotud hüpoteeklaenude kõrge tasemega ja eluasemeturu eripäraga, samuti ebasoodsatele suundumustele välise konkurentsivõime puhul, eelkõige seoses kaupade ekspordi ja vähese tootlikkuse kasvuga.
- (8) Ühendkuningriik esitas 30. aprillil 2013 oma 2013. aasta lähenemisprogrammi ajavahemikuks 2012–2017 ja 2013. aasta riikliku reformikava. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (9) Vastavalt teatavaid Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga seotud sätteid käsitleva protokoll (nr 15) punktile 4 ei kohaldata Ühendkuningriigi suhtes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõikes 1 kehtestatud kohustust vältida ülemäärast valitsemissektori eelarve puudujääki. Protokoll punktis 5 on sätestatud, et Ühendkuningriik peab üritama vältida ülemäärast valitsemissektori eelarve puudujääki. Nõukogu otsustas 8. juulil 2008 vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 104 lõikele 6, et Ühendkuningriigil on ülemäärane eelarve puudujääk.
- (10) Tuginedes määruse (EÜ) nr 1466/97 kohasele 2013. aasta lähenemisprogrammi hindamisele, on nõukogu seisukohal, et lähenemisprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Lähenemisprogrammis visandatud eelarvestrateegia eesmärk on saavutada tsükliliselt kohandatud tasakaalulähedane eelarve viieaastase perioodi lõpuks. Valitsemissektori eelarve

⁶ COM(2012) 750 (final).

⁷ COM(2012) 751 (final).

⁸ SWD(2013) 125 (final).

puudujääk saavutas aastatel 2009–2010⁹ tipptaseme 11,5 % SKPst ja seda vähendati 5,6 %-le SKPst aastatel 2012–2013 tänu ühekordsetele meetmetele, mis vähendasid puudujääki kunstlikult kahe protsendipunkti võrra aastatel 2012–2013. Lähenemisprogrammi kohaselt ei kõrvaldata ülemäärast puudujääki nõukogu kehtestatud tähtjaks eelarveaastal 2014–2015, kuna see on kõnealusel aastal hinnanguliselt 6,0% SKPst. Programmi prognooside kohaselt korrigeeritakse ülemäärane eelarvepuudujääk nõukogu 2009. aasta detsembris seatud tähtjast kolm aastat hiljem ehk eelarveaastal 2017–2018, mil see on 2,3 % SKPst. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori struktuurne puudujääk, mille komisjon on ümber arvutanud, vaid pisut paranema: 5,6 %-lt SKPst 2013.–2014. eelarveaastal 5,1 %-le SKPst 2014.–2015. eelarveaastal. Ajavahemikul 2010–2011 kuni 2012–2013 on eelarve keskmine kohandatud konsolideerimine hinnanguliselt 1,0 % SKPst, mis on selgelt vähem kui nõukogu soovitusel esitatud 1¼ % SKPst. Eelarveprognoosidega seotud peamised ohud on prognoositust madalam majanduskasv, mis on tingitud püsivalt kõrge inflatsioonist, mis piirab eratarbimist, ning rahvusvahelise majanduskeskkonna võimalik halvenemine, mis võib mõjutada kaubandust ja investeringuid. Lähenemisprogrammis ei sisaldu stabiilsuse ja kasvu paktis sätestatud keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Ehkki valitsus on jätkanud eelarve konsolideerimise strateegiaga, on puudujääk prognoositust suurem, sest automaatsete stabilisaatorite toimest tulenevad oodatust suuremad kulud ja oodatust väiksemad maksutulud. Samuti ei ole senini võetud konsolideerimismeetmetest piisanud selleks, et eelarve konsolideerimisega kõrvaldada ülemäärane puudujääk. Struktuurireformist (näiteks maksusüsteemi tõhususe suurendamine käibemaksumäära struktuuri läbivaatamise kaudu) saadavad võimalikud tulud on endiselt suhteliselt alakasutatud. Valitsemissektori võlg suurenes 56,1 %-lt SKPst eelarveaastal 2008–2009 90,7 %-ni SKPst eelarveaastal 2012–2013. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse suurenema 100,8 %-ni eelarveaastatel 2015–2016 ja 2016–2017, vähenedes seejärel uuesti 99,4 %-ni eelarveaastal 2017–2018.

- (11) Kodumajapidamiste finantsvõimenduse vähenemine jätkus 2012. aastal, kuid kuna Ühendkuningriigi kodumajapidamiste võlatase on 96 % SKPst ehk kõvasti üle euroala keskmise, ei pruugi see jätkuda, kui majandus hakkab elavnema ja eluasemetehingute maht taastub tavapärasele tasemele. Eluasemehinnad on endiselt kõrged ja volatiilsed, kuna elamispindu napib. Kõrgete eluasemehindade ning muutuva intressimääraga hüpoteeklaenu laialdase kasutamise tulemusel on kodumajapidamised eriti haavatavad, kui intressimäärad muutuvad ning töötus suureneb. Valitsus on võtnud meetmeid ruumilist planeerimist käsitlevate õigusaktide muutmiseks, aga elamuehituse maht on jätkuvalt väike ning planeerimissüsteem, sealhulgas roheline võõndi piirangud, takistavad endiselt oluliselt pakkumist eluasemeturul. Valitsuse sekkumismeetmed, mis ergutavad pigem elamispindade nõudlust kui nende pakkumist, sealhulgas hiljutine süsteem *Help to Buy*, võivad olukorda veelgi halvendada, mille tulemusena tõusevad eluasemehinnad ja suureneb kodumajapidamiste võlg. Ühendkuningriigi omandi maksustamise süsteem sisaldab nii regressiivset korduvat maksu (kohalik maks *Council Tax*) kui ka progressiivset tehingumaksu (maa templimaks *Stamp Duty Land Tax*). Kõrged eluasemehinnad, kodumajapidamiste raske rahaline olukord ja vastutustundlikumad laenukriteeriumid takistavad tõenäoliselt ka edaspidi paljudel keskmise sissetulekuga leibkondadel kodu omandada. Sellises olukorras tuleks erasektori eluruumide üürimine muuta atraktiivsemaks ja pikaajaliseks toimivaks alternatiiviks eluaseme omamisele.

⁹

2009–2010 viitab eelarveaastale, mis algab 1. aprillil ja lõppeb 31. märtsil.

- (12) Ühendkuningriik seisab silmitsi nii töötuse kui ka vaegtööhõive probleemidega, eelkõige noorte hulgas. Töötuse määr oli 2013. aasta alguses 7,8 % ja peaks üldjoontes püsima samal tasemel 2013. ja 2014. aastal. Noorte töötus on aga palju suurem – 20,7 % – ja see on pidevalt suurenenud alates 2007. aastast, mil see oli 14,3 %. Nende noorte inimeste osakaal, kes ei ole hõivatud ei töö, õppetegevuse ega koolitusega, on 14,0 %. Erasektori tööhõive on viimase aasta jooksul oluliselt suurenenud, arvestades SKP aeglast kasvu, aga tootlikkuse ja palgakasv on olnud väike. Ühendkuningriigis on madala kvalifikatsiooniga töötajate ülepakkumine, kusjuures nõudlus nende järele väheneb. Samas on puudus töötajatest, kellel on kvaliteetsed kutse- ja tehnilised oskused, ning see suurendab veelgi välise konkurentsivõime puudumist. Ehkki viimastel aastatel on tehtud mõningaid edusamme, ei ole väga paljudel noortel inimestel tööturul edukalt konkureerimiseks vajalikke oskusi ja kvalifikatsiooni. Madala kvalifikatsiooniga 15–25-aastaste töötuse määr oli 37,2 %, mis on oluliselt üle ELi keskmise. Kutsehariduse- ja koolituse poliitikas keskendutakse liialt põhioskustele ja 2. taseme kvalifikatsioonile, kuid majandus vajab ühe enam sellest kõrgema taseme kvalifikatsiooniga inimesi. Praktikaprogramme on püütud küll parandada, aga vaja on edasisi jõupingutusi. Väga keeruline on eelkõige kvalifikatsioonisüsteem, mis võib vähendada ettevõtete osalemist praktikaprogrammides. Ühendkuningriik võiks praeguse *Youth Contract* kava alusel rakendada noortegarantiid ning tegeleda noorte töötuse probleemiga ning nende noortega, kes ei tööta ega õpi.
- (13) Nõrgad töötamisstiimulid on olnud Ühendkuningriigis püsiv probleem. Ametiasutustel on kavas selle probleemi lahendamiseks rakendada sotsiaalhüvitis *Universal Credit*, mille abil jääb tööle siirduvatel inimestel kätte senisest suuremas mahus hüvitisi. Sotsiaalhüvitisel *Universal Credit* peaks olema küll positiivne mõju tööhõivele, aga palju sõltub selle tegelikust rakendamisest ja toetusteenustest, sealhulgas teiste hüvitiste koosmõjust. Samal ajal suurendatakse mitmeid tööealisele elanikkonnale suunatud hüvitisi ja maksukrediiti 1 % võrra aastas kuni aastani 2016, ning see on prognoositud inflatsioonimäärast väiksem. 2013. aasta aprillis alustati ka muid sotsiaaltoetuste reforme. On olemas vaesuse suurenemise oht, eelkõige laste vaesuse oht leibkondades, kus tööd ei leita. Seevastu on kärpimata jäänud nii universaalsete kui ka sissetuleku suuruse alusel pensionäridele makstavate tasude ulatus, määr ja suurendamine. Tööprogrammi esialgsed tulemused osutavad sellele, et selle kohaldamist ja tulemusi saab parandada. Ühendkuningriigil tuleb jätkuvalt tegeleda lastevanemate tööhõive suurendamise probleemiga ning parandada kvaliteetse ja taskukohase lastehoiu kättesaadavust. Ühendkuningriigi lastest elab 17,3 % kodudes, kus vanemal ei ole tööd. Selle poolest ollakse ELis teisel kohal. Lastehoiuga seotud kulud on Ühendkuningriigis ELi kõige suuremad ning see tekitab konkreetseid probleeme kodumajapidamise teisele palgasaajale ning üksikvanematele. Aastal 2010 oli vaid 4 % alla kolmeaastastest lastest täisajaga ametlikes lastehoiuasutustes; see on oluliselt alla ELi keskmise (14 %).
- (14) Ühendkuningriigi ettevõtete võlatase on üsna kõrge, aga samal ajal on mõnel ettevõttel raskusi laenu saamisega ning ettevõtete investeeringud on väiksed. Ettevõtete investeeringute enneolematu langus pärast 2007. aastat tingis selle, et kapitali kogumahutus põhivarasse langes 14,2 %-ni SKPst 2012. aastal. See on ELis tagantpoolt kolmas tase. Ühendkuningriigi ettevõtete kulutused teadus- ja arendustegevusele on väiksed: aastal 2001 olid need 1,17 % SKPst ja vähenesid 2011. aastaks 1,09 %-le SKPst. Ettevõtete investeeringud on hakanud pisut suurenema, 2012. aastal oli suurenesid need 4,9 % võrra, aga tase on endiselt madal. Netolaenuandmine ettevõtlussektorile püsis 2012. aastal negatiivsena. Ehkki tugeva bilansiga suuremad ettevõtted saavad laenu enneolematult odavalt, on laenu saamisega

raskusi paljudel teistel, eelkõige väikese ja keskmise suurusega ettevõtetel. Seda olukorda halvendab piiratud konkurents pangandussektoris. Ühendkuningriigi pangandussüsteemi finantsstabiilsust peaks aitama tugevdada rahanduspoliitika komitee soovitude rakendamine. Need soovitud käsitlevad pankade kapitalinõuete ettevaatlikku hindamist ning kapitalidefitsiidi puuduste kõrvaldamist, ilma et samal ajal takistataks majandusele laenu andmist.

- (15) Ühendkuningriigil on keerukas ülesanne uuendada ja ajakohastada oma energeetika- ja transporditaristut. Vaja on märkimisväärsed investeeringuid uude elektrienergia tootmisvõimsusesse 2020. aastaks, asendada elutsükli lõppu jõudnud vanad elektrijaamad ning järgida taastuvenergia kasutamise kohustust ja rangemaid CO₂-heite standardeid. Taastuvatest energiaallikatest toodetava energia osakaalu poolest energia lõpptarbimises on Ühendkuningriik 3,8 %-ga 25. kohal ELi 27 liikmesriigi hulgas (ELi keskmine on 13,0 %). Asjakohaste ja õigeaegsete investeeringute lihtsustamiseks on vaja õiguskindlust. Puudujäägid Ühendkuningriigi transpordivõrgustiku läbilaskevõimes ja kvaliteedis on struktuurne probleem majandusele, eelkõige kaupade tootjatele, turustajatele ja eksportijatele. Nii avaliku kui ka erasektori eraldatud vahendite ning transpordiinvesteeringute vajaduste vahel on suur lõhe, mida valitsus püüab kaotada, suunates riiklikud kulutused esmajärjekorras infrastruktuuri ja püüdes leida täiendavaid erasektori investeeringuid. Ka transpordisektori ehituse ja hoolduse ühikukulud on Ühendkuningriigis endiselt kõrged.
- (16) Komisjon hindas Euroopa poolaasta raames põhjalikult Ühendkuningriigi majanduspoliitikat. Hinnatud on lähenemisprogrammi ja riiklikku reformikava ning esitatud on põhjalik analüüs. Hindamisel on arvesse võetud kõnealuste dokumentide asjakohasust Ühendkuningriigi eelarve- ja sotsiaal-majanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, aga ka nende vastavust ELi eeskirjadele ja juhistele, pidades silmas vajadust tugevdada ELi üldist majandusjuhtimist, lisades tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panuse. Euroopa poolaasta raames koostatud komisjoni soovitud kajastuvad allpool esitatud soovitudes 1–6.
- (17) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu Ühendkuningriigi lähenemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus¹⁰ selle kohta kajastub eelkõige soovitudes 1.
- (18) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes Ühendkuningriigi riikliku reformikava ja lähenemisprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel tehtud nõukogu soovitud kajastuvad allpool esitatud soovitudes 2, 3, 5 ja 6,

SOOVITAB Ühendkuningriigil võtta ajavahemikus 2013–2014 järgmisi meetmeid:

1. Rakendada eelarveaastal 2013–2014 ja edaspidi tõhustatud eelarvestrateegia, mida toetatakse piisavalt täpsete meetmetega. Tagada ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamine jätkusuutlikul viisil eelarveaastaks 2014–2015 ja ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse kohaselt nõukogu soovitudes esitatud eelarve konsolideerimine ning viia kõrge valitsemissektori võla suhe SKPsse püsivalt langustendentsi. Eelarve püsiv tasakaalustamine nõuab kaugelepürgivate struktuurireformide usaldusväärset rakendamist, et suurendada kohandumisvõimet ning edendada majanduskasvu. Jätkata diferentseeritud ja majanduskasvu soodustavat eelarve konsolideerimist, seades esikohale õigeaegsed, suure

¹⁰

Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

majandusliku kasuga kapitalikulud, järgides tasakaalustatud lähenemisviisi konsolideerimismeetmete sisule ning edendades riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas ja pikas perspektiivis. Tulude suurendamiseks rakendada senisest enam käibemaksu tavamäära.

2. Võtta täiendavaid meetmeid eluasemete pakkumise suurendamiseks, liberaliseerides veelgi ruumilist planeerimist käsitlevaid õigusakte ja tagades planeerimissüsteemi tõhusa toimimise. Tagada, et eluasemepoliitika, sealhulgas *Help to Buy* kava, ei põhjustaks ülemäära hüpoteeklaenu kasutamist ja kõrgeid eluasemehindasid. Jätkata maa ja omandi maksureformi, et vähendada moonutusi ja soodustada õigeaegset elamuehitust. Võtta meetmeid üüriturude õigusraamistiku parandamiseks, muutes pikad üürilepingud atraktiivsemaks nii üürilevõtjatele kui ka üürileandjatele.
3. *Youth Contract* kavale tuginedes tugevdada meetmeid, et tegeleda noorte töötuse probleemiga, näiteks noortegarantii kaudu. Parandada praktika kvaliteeti ja pikendada selle kestust, lihtsustada kvalifitseerimissüsteemi ja suurendada tööandjate kaasatust, eelkõige kõrg- ja keskmise taseme tehniliste oskuste pakkumisel. Vähendada selliste 18–24 aastaste noorte arvu, kellel on väga kehvad põhioskused, rakendades sealhulgas tõhusalt praktikaprogrammi (*Traineeships programme*).
4. Suurendada jõupingutusi madala sissetulekuga kodumajapidamiste toetamiseks ning vähendada laste vaesust, tagades, et sotsiaalhüvitise *Universal Credit* ja muude sotsiaalkaitse süsteemi reformidega luuakse õiglane maksude ja hüvitiste süsteem, milles on selgemad töötamiss stiimulid ja toetusteenused. Kiirendada lastehoiuteenuste kulude vähendamiseks ning selle kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamiseks kavandatud meetmete rakendamist.
5. Veelgi parandada pankade poolse ja finantssektorivälise rahastamise kättesaadavust erasektoris, tagades samal ajal, et meetmed oleksid esmajoones suunatud elujõulistele ettevõtetele, eelkõige väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele. Vähendada pangandusturule sisenemise tõkkeid, vähendada panga vahetamisega kaasnevaid kulusid ja hõlbustada konkureerivate pankade tekkimist pankade varade loovutamise teel. Rakendada tulemuslikult rahanduspoliitika komitee soovitusel pankade kapitalinõuete hindamise ja tuvastatud kapitalidefitsiidi puuduste kõrvaldamise kohta.
6. Võtta meetmeid, et lihtsustada võrgutaristusse tehtavate investeeringute õigeaegset suurendamist, edendades eelkõige tõhusamaid ja jõulisemaid kavandamis- ja otsustamisprotsesse. Luua stabiilne õigusraamistik investeeringuteks uude energia tootmisvõimsusesse, sealhulgas taastuvenergiasse. Parandada transpordivõrkude läbilaskevõimet ja kvaliteeti, tagades planeerimise ja rahastamise prognoositavuse ja kindluse ning kasutades parimal viisil ära avaliku ja erasektori rahastamisallikad.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*